

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai – ES kovos su terorizmu politika. Svarbiausi laimėjimai ir ateities uždaviniai

(COM(2010) 386 galutinis)

(2011/C 218/17)

Pranešėjas **Cristian PÎRVULESCU**

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2010 m. liepos 20 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai „ES kovos su terorizmu politika. Svarbiausi laimėjimai ir ateities uždaviniai“

COM(2010) 386 galutinis.

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2011 m. kovo 24 d. priėmė savo nuomonę.

471-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2011 m. gegužės 4–5 d. (2011 m. gegužės 5 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 167 nariams balsavus už, 2 – prieš ir 1 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Atsižvelgdamas į dabartinės ekonomikos krizės padarinius, EESRK atkreipia dėmesį į didėjantį radikalizmo, kuris sietinas ir su religiniu, ir su ideologinėmis nuostatomis grindžiamu terorizmu, plitimo pavojų. Pagrindinių teisių apsauga turi būti pagrindinis kriterijus vertinant tiek planuojamą, tiek įgyvendinamą kovos su terorizmu politiką.

1.2 Taigi, EESRK mano, jog turėtų būti pakeistas prevencijos aspektas ir iš anksto numatytas naujas papildomas matmuo, kad būtų sudarytos sąlygos plėtoti bendradarbiavimą ir laiku pašalinti įtampą. Tai – kompleksinis klausimas, susijęs ne tik su kovos su terorizmu politika, bet ir su kitų sričių ES ir valstybių narių politika, pavyzdžiui, jaunimo, kultūros, švietimo arba dalyvavimo politiniame ir visuomeniniame gyvenime.

1.3 EESRK rekomenduoja oficialiuose Europos Sąjungos ir specializuotųjų agentūrų dokumentuose vartoti ne terminą „islamo terorizmas“, o terminą „fanatiškumo, rasizmo ir ksenofobijos motyvuojamas terorizmas“.

1.4 EESRK rekomenduoja visoms ES institucijoms ir nacionalinėms vyriausybėms formuoti savo politiką remiantis kokybiniais ir kiekybiniais terorizmo raidos duomenimis. Terorizmas yra daugialypis, taigi universali (angl. *one-size-fits-all*) politika visais atvejais būtų netinkama, brangi ir neveiksminga. Be to, reikia laikytis proporcingumo principo, kad atsakas, t.y. pastangos ir sąnaudos, būtų proporcingas šios rūšies grėsmės mastui.

1.5 EESRK rekomenduoja strateginiuose Europos Sąjungos kovos su terorizmu dokumentuose, be keturių veiklos sričių (prevencijos, apsaugos, persekiojimo ir reagavimo) ir horizontalių klausimų (pagarbos pagrindinėms teisėms, tarptautinio

bendradarbiavimo, partnerystės susitarimų su ES nepriklausančiomis šalimis ir finansavimo), taip pat nurodyti terorizmo, klasifikuojamo pagal motyvus ir poveikį, rūšis: separatistinis, kairiųjų arba anarchistinis, dešiniųjų, dėl tam tikros konkrečios priežasties ir, galiausiai, dėl religinių įsitikinimų. Ši strateginė struktūra padėtų nacionalinėms vyriausybėms, ES institucijoms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams pritaikyti savo požiūrį ir priemones konkrečioms skirtingų terorizmo rūšių keliamiems iššūkiams.

1.6 EESRK siūlo nustatant konkrečią ES kovos su radikalizmu ir verbavimu teroristinei veiklai strategiją ir atitinkamą veiksmų planą, taip pat numatyti priemones, kurios padėtų sumažinti nelybę ir diskriminaciją ir, be kita ko, remtųsi Europos pagrindinių teisių agentūros darbu.

1.7 EESRK ragina Europos Komisiją ir nacionalines vyriausybes kruopščiai įvertinti ekonominį saugumo priemonių poveikį privačių subjektų veiklai. EESRK įspėja, kad brangių technologijų kūrimas ir sudėtingų procedūrų įdiegimas gali turėti įtakos ekonominės veiklos vykdytojų ir visuomenės narių veiklai.

1.8 EESRK įspėja, kad neteisėtas ar netinkamas asmens duomenų (dažnai neskelbtinų) naudojimas kartu su plačiais teisės saugos institucijų turimais įgaliojimais gali lemti konkrečių asmenų ir (arba) jų grupių diskriminavimą ir stigmatizavimą.

1.9 Siekdamas sustiprinti pasitikėjimą kovos su terorizmu politika ir atkreipti dėmesį į pagrindinių teisių užtikrinimo problemas, EESRK rekomenduoja Europos Komisijai prisidėti prie Europos Parlamento prašymo, išdėstyto 2007 m. rezoliucijoje

dėl CŽV vykdyto kalinių gabenimo ir neteisėto kalinimo Europos šalyse, siekiant įvertinti valstybių narių lygmeniu kovos su terorizmu teisės aktus ir kitas procedūras, galinčias tapti pagrindu tokio pobūdžio veiksams.

1.10 EESRK ragina Europos Sąjungos šalyse, kuriose kovos su terorizmu politika gali kelti pavojų demokratijai ir pagrindinių teisių užtikrinimui, ryžtingiau propaguoti kovos su terorizmu modelį, kurio pagrindą sudarytų demokratiniai kovos su terorizmu standartai ir procedūros.

2. Įvadas

2.1 Šiame Komisijos komunikate Europos Parlamento prašymu pateikti pagrindiniai dabartinės ES kovos su terorizmu strategijos politinio vertinimo elementai, taip pat nurodyti svarbūs parengiamieji veiksmai kuriant platesnio masto vidaus saugumo strategiją.

2.2 Apžvelgti ir įvertinti praeities laimėjimus ir ateities uždavinius ypač svarbu išgaliojus Lisabonos sutarčiai, taip pat priėmus naująją daugiametę darbo programą ir veiksmų planą (Stokholmo programa), skirtą laisvės, saugumo ir teisingumo erdvei. Todėl šis vertinimas yra reikalingas. Šis komunikatas pagrįstas ES būsimus veiksmus plačiai nubrėžiančioje Stokholmo programoje⁽¹⁾ ir jos įgyvendinimo veiksmų plane⁽²⁾ nustatytomis kovos su terorizmu priemonėmis bei iniciatyvomis ir jas papildoma.

2.3 2005 m. ES kovos su terorizmu strategiją⁽³⁾, kuri tebėra svarbiausias orientacinis ES veiksmų šioje srityje pagrindas, sudaro keturios veiklos sritys: prevencija, apsauga, persekiojimas ir reagavimas. Pagal tokią pačią struktūrą parengtas ir komunikatas. Pabrėžiami pagrindiniai laimėjimai visose keturiose veiklos srityse ir nustatomi būsimi uždaviniai.

2.4 EESRK pritaria integruotam ES kovos su terorizmu politikos vertinimui ir mano, kad tai yra svarbus žingsnis siekiant harmoningo požiūrio į terorizmo grėsmę ir kovos su ja priemones.

2.5 EESRK prašo, kad pataisytoje kovos su terorizmu strategijoje ir naujoje vidaus saugumo strategijoje būtų nustatyti tikslai ir priemonės, kurios užtikrintų būtiną asmenų saugumą nekeliant pavojaus pagrindinių teisių ir laisvių apsaugai. Bet kuriuo atveju šių teisių ir laisvių, kurios yra kiekvienos teisinės valstybės ir demokratiškos visuomenės kertinis akmuo, negalima sustabdyti ar riboti.

2.6 EESRK jau pateikė dvi nuomones, tiesiogiai skirtas kovos su terorizmu politikos klausimams. Šiose dviejose nuomonėse

didžiausias dėmesys skiriamas prevencijai, ypač kovai su radikalizmu. Jose buvo trumpai išdėstyta Komiteto pozicija. Esminė šios pozicijos idėja bus patikslinta ir iš naujo suformuluota siekiant pritaikyti kovos su terorizmu politiką prie naujų tendencijų.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Ekonomikos krizė smarkiai paveikė ne tik Europos ekonomiką, bet ir jos socialinius, politinius ir kultūrinius santykius. Ji susilpnino piliečių, žmonių grupių ir politinių institucijų solidarumą. Tokiomis aplinkybėmis greitai plito nepasitikėjimas ir netolerancija mažumų bendruomenių atžvilgiu, todėl šios bendruomenės buvo verčiamos užimti gynybinę poziciją.

3.2 EESRK mano, kad ES kovos su terorizmu politika yra sudėtinga ir opi sritis, kurioje garantuojant saugumą ir kuriant technologijas bei rengiant teisėkūros priemones visada turi būti užtikrinama pagrindinių teisių apsauga.

3.3 Atsižvelgdamas į daugybę terorizmo aspektų ir jo priežasčių, EESRK rekomenduoja papildyti ES kovos su terorizmu politiką plačia politinio bendradarbiavimo ir integracijos strategija, kurią taikant teroristiniai veiksmai nebektų prasmės. Diskusijoje dėl prevencijos būtina nedelsiant aptarti tokius tikslus, kaip socialinė įtrauktis, kova su skurdu, lyčių lygybė ir užimtumo kokybės gerinimas, ypač atsižvelgiant į strategijos „Europa 2020“ socialinį matmenį.

3.4 Naujausioje Europolo ataskaitoje pateikiami duomenys apie terorizmo raidą Europos Sąjungoje⁽⁴⁾. 2009 m. nepavykusių, sužlugdytų ar įvykdytų teroristinių išpuolių skaičius sumažėjo. Palyginti su 2007 m., jų sumažėjo perpus; tai aiškiai rodo mažėjimo tendenciją.

3.5 Pakito ne tik teroristinių išpuolių poveikis, bet ir struktūra. 2009 m. dažniausi buvo separatistiniai išpuoliai (257), po jų – kairiųjų arba anarchistiniai išpuoliai (40), dešiniųjų išpuoliai (4) ir su viena atskira priežastimi susiję išpuoliai (2). Reikėtų pažymėti, kad religinis terorizmas, kurį visuomenė laiko labiausiai paplitusia ir pavojingiausia terorizmo rūšimi, iš tikrųjų yra rečiausias; 2009 m. įvyko tik vienas toks išpuolis Italijoje.

3.6 EESRK apgailestauja dėl terorizmo žmonių aukų ir padarytų materialinių nuostolių. Tai, jog mažėja terorizmo poveikis, rodo, kad protingai ir apgalvotai derinant politiką bei veiksmus ši reiškinį galima pažaboti. Kovos su terorizmu politikos atsakas į terorizmą turi būti parengtas atsižvelgiant į jo vietą, motyvus, rūšį ir priežastis.

⁽¹⁾ OL C 115, 2010 5 4, p. 1.

⁽²⁾ COM(2010) 171 galutinis, 2010 4 20.

⁽³⁾ Dokumentas Nr. 14469/4/05, 2005 11 30.

⁽⁴⁾ 2010 m. Europolo ataskaita dėl terorizmo padėties ir tendencijų (TE-SAT), kurią galima rasti internete adresu http://www.europol.europa.eu/publications/EU_Terrorism_Situation_and_Trend_Report_TE-SAT/Tesat2010.pdf.

3.7 Turėdamas omenyje esminį skirtumą tarp to, kaip terorizmą suvokia visuomenė ir kaip yra iš tikrųjų, EESRK ragina vyriausybes ir ES institucijas prisidėti prie žmonių švietimo apie terorizmo priežastis, mastą ir poveikį. EESRK išpėja dėl pavojaus, susijusio su neteisingu ir neišsamiu informavimu apie terorizmą, taip pat dėl to, kad terorizmo grėsmė gali būti dingstis, skatinanti diskriminaciją, netoleranciją ir socialinę atskirtį. Kadangi terorizmo tikslas – įbauginti, terorizmo keliamos grėsmės perdėjimas iš tiesų gali tenkinti tokių veiksmų potencialių iniciatorių interesus. Kita vertus, reikia užkirsti kelią „terorizmo rinkos“ vystymuisi, kuri sulaukia ypatingo įvairių kovos su terorizmu keliamą grėsme srityje veikiančių ekonominės veiklos vykdytojų ir institucijų susidomėjimo.

3.8 Pastebima svarbi su persekiojimu ir bausmėmis už teroristinius nusikaltimus susijusi tendencija. Dauguma įtariamųjų buvo sulaikyti dėl priklausymo teroristinėms organizacijoms, o ne dėl nusikaltimų, susijusių su tiesioginiu išpuolių rengimu ar įgyvendinimu. Tai rodo, kad nacionalinėms valdžios institucijoms pavyksta užkirsti kelią teroristų išpuolių rengimui ir įvykdymui dar pradinuose etapuose.

3.9 Šios srities technologijų kūrimas ir taikymas, ypač vykdant sekimą, renkant ir saugant duomenis, turi būti proporcingi grėsmės rimtumui. Kovos su terorizmu politika neturi kištis į žmonių privatų gyvenimą. Dėl to bendras nesaugumo jausmas ne sumažėtų, o padidėtų, be to, galėtų susilpnėti pasitikėjimas nacionalinių vyriausybių ir ES institucijų veikla.

3.10 EESRK mano, kad svarbus vaidmuo mažinant terorizmo grėsmės plitimą tenka Europos pilietinei visuomenei. Nepaisant didelės propaguojamų vertybių, veiklos organizavimo būdų ir naudojamų veiklos priemonių įvairovės, pilietinė visuomenė turi būti įtraukta į visas kovos su terorizmu politikos sritis, ypač prevenciją. Be to, pilietinė visuomenė galėtų dalyvauti kuriant ryšių, bendradarbiavimo ir solidarumo modelį, kuris būtų taikomas prieš vykdant faktinę prevenciją (tuo metu, kai asmenys jau pasirengę imtis teroristinių veiksmų) ⁽⁵⁾. EESRK mano, kad veiksmingiausias būdas kovoti su terorizmu – stengtis įveikti priežastis, o ne padarinius.

3.11 EESRK mano, kad Europos pilietinė visuomenė gali užmegzti ryšį tarp plačiosios visuomenės, nacionalinių ir vietos valdžios institucijų bei bendruomenių ir grupių, kurios gali remti teroristinius veiksmus. Ji gali atlikti specialų valstybės

veiksmus papildanti vaidmenį įgyvendindama konkrečias priemones ir programas, pavyzdžiui, tarpininkavimo ar švietimo srityje.

4. Konkrečios pastabos

Pagrindiniai ES laimėjimai ir ateities uždaviniai

4.1 Prevencija

4.1.1 EESRK palankiai vertina tai, kad pastarojo meto politikoje grįžtama prie prevencijos. Stokholmo programoje sakoma, kad per ateinančius penkerius metus šis veiklos aspektas turi būti sustiprintas, ypač atliekant saugumo srities mokslinius tyrimus, taip pat apimti su politika susijusius ir visuomenės aspektus. Komitetas taip pat palankiai vertina tai, kad pirmenybė bus teikiama stebėjimui, kaip teroristai naudojami internetu: palaiko ryšius, ieško lėšų, taip pat mokymosi, verbavimo ir propagandos tikslais. Vis dėlto toks ryšių stebėjimas neturėtų virsti priemone, galinčia pažeisti gyventojų privatumą.

4.1.2 EESRK parėmė iniciatyvą parengti konkrečią ES strategiją dėl kovos su radikalizmo skatinimu ir verbavimu teroristinei veiklai ⁽⁶⁾. Strategijoje išskirti trys pagrindiniai tikslai: sužlugdyti į teroristinę veiklą žmones įtraukiančių tinklų ir asmenų veiklą; užtikrinti, kad vyrautų ne ekstremistinės pažiūros, o daugumos nuomonė, ir remti demokratijos, saugumo, teisingumo ir galimybių visiems užtikrinimą. Komitetas susidomėjęs laukia šios strategijos įgyvendinimo tarpinio vertinimo išvadų ir yra pasirengęs prisidėti prie strategijos koregavimo atsižvelgiant į šias išvadas. EESRK norėtų pabrėžti, kad vis dėlto naujausiame kovos su terorizmu veiksmų plane nenumatomos jokios priemonės, skirtos „nukreipti pastangas į nelygybės ir diskriminacijos problemų sprendimą tose srityse, kur šie reiškiniai egzistuoja, skatinti [...], jei įmanoma, ilgalaikę integraciją“ ⁽⁷⁾.

4.1.3 Nors dėmesys prevencijai vertintinas palankiai, vis dėlto jos nepakanka terorizmo priežastims panaikinti. Komitetas jau anksčiau yra pažymėjęs, kad „daugelį įsitraukimo į teroristinę veiklą atvejų galima paaiškinti kaip priešiško kurstymo, radikalėjimo ir verbavimo procesų, – kuriuos nulemia dideli skirtumai tarp toje pačioje vietovėje gyvenančių visuomenės grupių, atskirtis ir diskriminacija (socialinė, politinė ir ekonominė) [...] – galutinį rezultatą“ ⁽⁸⁾. Dėl to siūlytume paspartinti dialogą siekiant numatyti terorizmo plitimą stabdančias politines priemones. Rengiant šias priemones, reikėtų valstybių narių lygmeniu persvarstyti politinius, institucinius, socialinius ir ekonominius santykius, taip pat jomis turėtų būti siekiama veiksmingai nuslopinti istoriškai išsisknijusios įtampos židinius.

⁽⁵⁾ OL C 128, 2010 5 18, p. 80.

⁽⁶⁾ ES strategija dėl kovos su radikalizmo skatinimu ir verbavimu teroristinei veiklai buvo persvarstyta 2008 m. lapkričio mėn. (CS/2008/15175).

⁽⁷⁾ Europos Sąjungos Taryba, Europos kovos su terorizmu veiksmų planas, 2011 m. sausio 17 d.

⁽⁸⁾ OL C 211, 2008 8 19, p. 61.

4.1.4 EESRK pritaria Europos Komisijos 2008 m. pateiktam pasiūlymui sukurti Europos radikalizmo ekspertų tinklą (ENER) ir mano, kad institucijų priemonės, kurias taikant atsižvelgiama į kiekvienos visuomenės ir teroro akto rūšies specifiškumą, galėtų padėti koreguoti ES ir valstybių narių šios srities politiką.

4.1.5 Atsižvelgdamas į tai, kad dauguma teroro aktų ES įvykdomi dėl istorinių, separatistinių priežasčių, EESRK mano, kad Regionų komitetas, kaip ES institucija, suburianti vietas ir regionų atstovus, turėtų būti labiau įtrauktas į Europos lygmens diskusijas, kuriose EESRK yra pasirengęs pradėti su juo dialogą.

4.1.6 EESRK pritaria Komisijos ketinimui parengti komunikatą, kuriame bus apžvelgta valstybių narių kovos su radikalizmo plitimu ir verbavimu terorizmo tikslais geroji praktika. Komitetas rekomenduoja Komisijai būsime komunikate atsižvelgti į Komiteto nuomonėje pateiktas išvadas ir rekomendacijas dėl ES vaidmens Šiaurės Airijos taikos procese⁽⁹⁾. Gerosios praktikos pavyzdžiai padės visiems suinteresuotiesiems subjektams susidaryti geresnį supratimą apie įvairias terorizmo rūšis, kurios skiriasi pagal savo motyvus ir poveikį. Tai būtų žingsnis siekiant parengti konkrečias politikos priemones kiekvienai valstybei narei atsižvelgiant į kiekvieną terorizmo grėsmės rūšį.

4.2 Apsauga

4.2.1 EESRK pritaria Komisijos, valstybių narių, mokslo bendruomenės ir privačiojo sektoriaus pastangoms apsaugoti žmones ir infrastruktūrą. Ši strategijos dalis, apimanti įvairias veiklos sritis, įskaitant ES lygmens grėsmės vertinimus, tiekimo grandinės saugumą, ypatingos svarbos infrastruktūros apsaugą, transporto saugumą, sienų kontrolę ir saugumo srities mokslinius tyrimus, yra sudėtingiausia ir brangiausia. Vis dėlto apsaugos sistemų plėtojimas turėtų būti proporcingas grėsmės mastui ir pritaikytas įvairių rūšių teroristų išpuoliams atremti.

4.2.2 Transporto saugumas valstybėse narėse yra ypač svarbi sritis. Vidaus rinka yra pagrįsta laisvo prekių, kapitalo, paslaugų ir žmonių judėjimo principais. Europiečių judumas ES viduje ir už valstybių narių sienų yra Europos ekonomikai ir žmonių gyvenimo būdui svarbus veiksnys. Judumas skatina tarpusavio supratimą, bendravimą ir toleranciją. Komitetas mano, kad ES institucijos ir nacionalinės vyriausybės turėtų skirti didelį dėmesį visiems transporto saugumo srities aspektams.

4.2.3 EESRK atkreipia dėmesį į mokslo bendruomenės pastangas plėtoti su saugumu susijusias technologijas, skirtas

žmonėms ir infrastruktūrai apsaugoti. Vis dėlto mokslo bendruomenei reikėtų nepamiršti, kokią poveikį tokios technologijos gali turėti žmonių gyvenimui ir jų privatumui; todėl ji turi užtikrinti, kad šios technologijos negalėtų būti panaudotos piktavališkai ar koku nors žmonių orumą ir teises žeidžiančiu būdu.

4.2.4 EESRK palankiai vertina privačiojo sektoriaus, įskaitant IRT ir chemijos pramonę, bendradarbiavimą kovojant su terorizmo grėsme. Jis taip pat palankiai vertina privačių vežėjų pasiryžimą įdiegti sustiprintas saugumo priemones, dėl kurių jie galėtų patirti ekonominių nuostolių. Dėl šios priežasties EESRK ragina Komisiją ir nacionalines vyriausybes kruopščiai įvertinti ekonominių saugumo priemonių poveikį privačių subjektų veiklai. EESRK išpėja, kad brangių technologijų kūrimas ir sudėtingų procedūrų įdiegimas gali turėti neigiamos įtakos ekonominės veiklos vykdytojų ir piliečių veiklai.

4.2.5 Atsižvelgiant į tai, kad Europoje daugelis veiklos rūšių, susijusių su keleivinio transporto saugumo užtikrinimu, vykdomos bendradarbiaujant su privačiojo sektoriaus atstovais, pastarieji turi būti įtraukti į mokymo ir informavimo programas tam, kad saugumo procedūros nekeltų pavojaus keleivių saugumui arba orumui.

4.3 Persekiojimas

4.3.1 EESRK palankiai vertina naujausius pokyčius, susijusius su šiuo strateginiu ES kovos su terorizmu strategijos aspektu, apimančiu tokius klausimus, kaip informacijos rinkimas ir analizė, teroristų judėjimo ir veiklos stabdymas, policijos ir teismų bendradarbiavimas ir kova su terorizmo finansavimu. Šioje srityje formuojant atsaką į įvairių rūšių terorizmo grėsmę visi suinteresuotieji subjektai gali pateikti savo viziją.

4.3.2 EESRK mano, kad kovos su terorizmu sėkmė taip pat priklauso nuo dvišalio nacionalinių institucijų bendradarbiavimo ir šių institucijų bendradarbiavimo su specializuotomis Europos agentūromis. Vis dėlto reikėtų atkreipti dėmesį į opius klausimus, susijusius su privačios informacijos rinkimu ir naudojimu. Dėl to įgyvendinant kovos su terorizmu priemones niekuomet neturi būti pamiršta teisės į privatumą apsauga. Kaip nurodė Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas (EDAPP), neteisėtas ar netinkamas asmens duomenų (kartais neskelbtinų) naudojimas kartu su plačiais teisėsaugos institucijų turimais įgaliojimais gali lemti konkrečių asmenų ir (arba) jų grupių diskriminavimą ir stigmatizavimą⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ 2008 m. spalio 23 d. EESRK nuomonė „ES vaidmuo Šiaurės Airijos taikos procese“, OL C 100, 2009 4 30, p. 100.

⁽¹⁰⁾ Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl Komisijos komunikato „ES kovos su terorizmu politika. Svarbiausi laimėjimai ir ateities uždaviniai“ – Giovanni Buttarelli pasisakymas „Kovos su terorizmu politika ir duomenų apsauga“, EESRK organizuotas klausymas, 2011 m. vasario 9 d.

4.3.3 Kelio užkirtimas teroristų finansavimui – svarbi kovos su terorizmu politikos dalis. EESRK pažymi, kad ES teisės aktai, kuriais nustatoma su terorizmu susijusių asmenų ir subjektų įtraukimo į sąrašus tvarka, buvo iš dalies pakeisti siekiant užtikrinti jų dermę su pagrindinėmis teisėmis. EESRK mano, kad sankcijų prieš asmenis, pavyzdžiui, turto išaldymo, tvarka turi būti adekvati, aiški ir skaidri. Įtariamieji turi turėti galimybę gintis ir ginčyti institucijų sprendimus.

4.3.4 Komitetas pritaria, kad skaidrumas, geras valdymas ir atsakomybė NVO yra svarbiausi. Savanoriškos Europos lygmeniu taikomos procedūros galėtų būti naudingos, tačiau jas taikant neturėtų būti įvedamos naujos sudėtingas reguliavimo ar finansines problemas keliančios taisyklės, kurios prieštarautų valstybių narių teisės aktams ir galėtų pakenkti sektoriaus pajėgumui arba piliečių ryžtui imtis veiklos kitų labui. Komitetas yra pasirengęs bendradarbiauti ieškant sprendimų, kurie leistų parengti bendrą kovos su terorizmu politikos strategiją ir padėtų piliečiams įgyvendinti savo teisę ir norą burtis į nepriklausomas organizacijas, kadangi tai yra viena iš pagrindinių laisvių, kurią reikia gerbti.

4.4 Reagavimas

4.4.1 EESRK palankiai vertina naujausius pokyčius, susijusius su šia veiklos sritimi, apimančia tokius klausimus, kaip civilinio reagavimo pajėgumo, skirto teroristų išpuolių padariniams šalinti, stiprinimas, išankstinio perspėjimo sistemos, bendras krizių valdymas ir pagalba terorizmo aukoms. Komitetas mano, kad valstybės narės turėtų gerinti savo gebėjimą reaguoti, siekdamas, kad krizių atveju būtų veiksmingai apsaugota žmonių gyvybė ir užtikrintas jų saugumas.

4.4.2 EESRK pritaria pastangoms apriboti prieigą prie cheminių, biologinių ir radiologinių ir (arba) branduolinių (ChBRB) medžiagų, kurios galėtų būti naudojamos teroristinei veiklai. ES ChBRB veiksmų plano, kurį sudaro 130 konkrečių veiksmų ChBRB incidentų prevencijos, aptikimo ir reagavimo srityse, įgyvendinamas turėtų būti laikomas prioritetu, tačiau atsižvelgiant į galimą pasiūlytų priemonių poveikį atitinkamam sektoriui. Dėl to turėtų būti surengtos plataus masto konsultacijos su minėto sektoriaus atstovais.

4.4.3 EESRK taip pat palankiai vertina Komisijos pastangas remti teroristinių išpuolių aukas, kurių padėčiai pagerinti, taip pat terorizmo aukų asociacijų tinklui finansuoti skirta 5 mln. eurų. EESRK norėtų, kad ši parama ir toliau būtų skiriama ir didinama.

Horizontalieji aspektai

4.5 Pagarba pagrindinėms teisėms

4.5.1 EESRK džiaugiasi, kad pagarba pagrindinėms teisėms tapo horizontaliu prioritetu. Vis dėlto Komisijos išsipareigojimas

gerbti pagrindines teises turėtų būti susietas su panašiais valstybių narių vyriausybės išsipareigojimais. Be to, pagrindinių teisių apsauga neturėtų apsiriboti pastangomis kurti ir plėtoti priemones, o apimti ir jų įgyvendinimą.

4.5.2 Europos žmogaus teisių apsaugos sistema teisiniu požiūriu yra tvirta, ir šis aspektas turėtų labiau atsispindėti Komisijos komunikatuose ir veiksmuose. Nacionalinės vyriausybės turėtų ryžtingiau naudoti specialias priemones. Jų veiksmai turi atitikti politiniu lygiu priimtus išsipareigojimus. Kankinimų toleravimo arba organizavimo valstybių narių teritorijoje praktikai reikia taikyti sankcijas ir ją visiškai uždrausti. Turi būti laikomasi negražinimo principo. Reikia traukti atsakomybėn už aiškiai nustatytą diskriminavimo praktiką, už kurią gali būti baudžiama pagal tarptautinius, Europos Sąjungos ir nacionalinius teisės aktus, ir su tokia praktika kovoti.

4.5.3 EESRK siūlo Komisijai kovos su terorizmu strategijoje nustatyti sparčiausius grįžtamojo ryšio ir sprendimų priėmimo mechanizmus, skirtus pagrindinių teisių apsaugai. Šiuo požiūriu būtų galima geriau panaudoti Europos pilietinės visuomenės, kurios pagrindinis rūpestis – Europos piliečių teisių ir laisvių apsauga, potencialą.

4.6 Tarptautinis bendradarbiavimas ir partnerysė su ES nepriklausančiomis šalimis

4.6.1 Padidėjo terorizmo, ypač dėl religinių įsitikinimų, tarptautinė reikšmė. ES turėtų bendradarbiauti su kitomis šalimis, kad būtų sumažinta terorizmo grėsmė, nors, kaip minėta pirmiau, ji nebėra pagrindinis šio pobūdžio pavojaus taikyns.

4.6.2 Plėtodama ryšius su ES nepriklausančiomis šalimis, ES turėtų skatinti taikyti demokratines kovos su terorizmu priemones ir standartus. ES veikia daug žmogaus teisių apsaugos veiksmingo ginimo ir propagavimo sistemų. Deja, daugelyje trečiųjų šalių kovos su terorizmu politika gali būti iškreipta ir turėti neigiamą poveikį demokratijos kokybei ir pagrindinėms teisėms.

4.7 Finansavimas

4.7.1 Komitetas pritaria Saugumo ir laisvių apsaugos programai, į kurią įtraukta konkreti programa „Terorizmo ir kitos su saugumu susijusios rizikos prevencija, parengtis ir padarinių valdymas“. Reikia persvarstyti ir suderinti su kiekviena iš keturių strategijoje numatytų veiklos kryptių (prevencijos, apsaugos, persekiojimo ir reagavimo) susijusių išlaidų pasiskirstymą ir numatyti atitinkamus biudžeto išteklius politiniam išsipareigojimui vykdyti prevenciją. Taip pat reikia skirti daugiau dėmesio privataus ir viešojo sektorių partnerystei kovojant su terorizmo grėsme. Komitetas susidomėjęs laukia šios programos tarpinio įvertinimo rezultatų ir tiki, kad lėšos bus lengvai prieinamos ir jas naudojant pavyks pasiekti numatytų rezultatų.

5. Tolesni žingsniai

5.1 Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, valstybėms narėms sudarytos sąlygos glaudžiau bendradarbiauti visose srityse, įskaitant kovos su terorizmu politiką. Vadovaujantis šia sutartimi, Europos Sąjungai suteikti platesni su žmogaus teisėmis susiję įgaliojimai. Todėl nustatant kovos su terorizmu politiką yra galimybė numatyti, kad kiekviename jos etape, įskaitant įgyvendinimą, būtų taikomi pažangiausi su žmogaus teisėmis susiję standartai ir procedūros. EESRK mano, kad kovos su terorizmu politiką reikėtų suderinti su esamomis terorizmo tendencijomis, daugiausia dėmesio skiriant jo prevencijai, kuri turėtų būti suprantama plačiąja prasme, t. y. kaip procesas, kai tiesiogiai kovojama su visuomeninėmis, politinėmis ir ekonominėmis terorizmo priežastimis.

2011 m. gegužės 5 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas*
Staffan NILSSON
